

DÜNYADA NELER OLUYOR?

ŞİRKETLER VE FİNANS:

Borsa endekslerinde son ayların en kötü haftasını geçirdikten sonra halâ düşüş devam ediyor. Birçok kişi dalgalanmanın devam etmesini bekliyor. **BlackRock** Yatırım Enstitüsü stratejistleri borsadaki dalgalanmaların üç ana nedeni olduğunu belirtti: resesyon endişeleri, portföy yöneticilerinin rutin kâr satışları ve ABD seçimleri öncesi gerginlikler.

Avrupa Merkez Bankası (AMB), üç ay içinde ikinci kez **faiz oranlarını düşürdü**. Yetkililer, mevduat faiz oranını % 3,75'ten % 3,50'ye çekerek çeyrek puanlık bir indirim yaptı. AMB, daha önceki dönemde avro bölgesindeki yüksek enflasyonu kontrol altına almak için aldığı agresif tedbirleri yavaş yavaş geri çekmeye başladı.

AMB Geçmiş Dönem Başkanı **Mario Draghi**'ye göre **Avrupa**, 'varoluşsal' bir rekabet **krizi**yle karşı karşıya. Draghi, raporunda dünya ekonomisindeki payı giderek azalan AB'nin **ABD** ve **Çin**'e karşı **rekabet edebilmek** için teknoloji ve savunma gibi sektörlerde harcamalarını yıllık yaklaşık **900 milyar dolar** artırmak zorunda olduğunu vurguluyor. Yakında **Brüksel**'de bir araya gelecek olan politikacılar, bu raporu AB'nin bir sonraki **beş yıllık stratejik planını** belirlemek için bir kılavuz olarak kullanacak.

Google'ın ikinci **tek**el (antitröst) davasında ABD Adalet Bakanlığı, çevrimiçi reklamlar üzerindeki kontrolü nedeniyle teknoloji devinin **bölünmesini** talep etti. Bu dava, geçtiğimiz günlerde Google'a karşı açılan ilk antitröst davasının devamı olarak görülüyor. İlk dava, Google'ın arama motoru pazarındaki hakimiyetini hedef alıyordu.

Siemens, Las Vegas ve Los Angeles arasında Brightline West'in hızlı tren hattını inşa etmek için New York'un merkezindeki bir fabrikaya **60 milyar dolarlık** yatırım yapıyor. Siemens, bu tesisi ABD'de hızlı tren üretimine yönelik ilk fabrika olarak tanımlıyor. Biden yönetimi, ABD'nin hâlâ hızlı tren sistemine sahip olmayan gelişmiş ülkelere karşı bu tür projeleri destekliyor.

Kanada ile **Çin** arasındaki **ticaret savaşı** derinleşiyor. **Kanada**'nın **Çin**'den ithal edilen elektrikli araçlara % 100, çelik ve alüminyuma ise % 25 oranında tarife uygulama kararının ardından **Çin**, **Kanada**'dan **kanola ithalatına anti-damping** soruşturması başlattı. Bu karar 1 Ekim 2024 itibariyle yürürlüğe girecek. Kanada, toplam kanola üretiminin % 90'ını ihraç etmektedir ve 2023 yılında kanola tohumu, yağı ve küspesi ihracatı 15,8 milyar dolara ulaşmıştır. Çin, ABD'den sonra Kanada'nın en büyük ikinci kanola ithalatçısıdır ve 2023 yılında ithalat 5 milyar dolara ulaşmıştır. Veriler, 2014 ile

2018 yılları arasında Çin'e stabil bir ihracat olduğunu, ancak 2019 yılında kanola tohumu ihracatında keskin bir düşüş yaşandığını ve bu düşüşün 2023'e kadar devam ettiğini göstermektedir. Bu düşüş, Kanada ile Çin arasındaki diplomatik gerilimlerin yaşandığı bir döneme denk geliyor. 2019 yılında da Çin, Huawei'nin CEO'su Meng Wanzhou'nun Vancouver'da gözaltına alınmasının ardından Kanada'dan et ithalatını yasaklamıştı. Kanada kanola ihracatının büyük kısmını sadece dört ülkeye yapıyor; ABD, Çin, Meksika ve Japonya. ABD, 8,6 milyar dolarlık ithalat ile lider konumda olup, Kanada'nın toplam ihracatının %54'ünü temsil ederken, Çin 5 milyar dolar (%32), Meksika 1 milyar dolar (%6) ve Japonya 883 milyon dolar (%5,6) ile onu takip etmektedir.

General Motors ve **Hyundai**, temiz enerji teknolojileri üzerinde **işbirliği** yapmayı planlıyor.

Huawei, iPhone 16 tanıtılmadan önce **katlanabilir telefonu Mate XT** için 3 milyon ön sipariş aldı.

Apple, ChatGPT ile desteklenen **iPhone 16'yı** tanıttı. CEO **Tim Cook'a** göre iPhone 16, yapay zeka (AI) teknolojisini işletim sistemine entegre etmek üzere tasarlanan ilk telefon oldu. Apple, "**Artificial Intelligence**" yerine, bir kelime oyunu ile "**Apple Intelligence**"ı tercih ediyor. Apple'ın yeni iPhone modelinde yapay zeka (AI) özelliklerinin, özellikle Çinli rakipleriyle (**Huawei** gibi şirketler) kıyaslandığında, daha sınırlı olduğu eleştirileri geldi.

ABD'de geçen hafta **Hawaii eyaleti**, eyalette yaşayanlara **dijital kimlik** seçeneği sunan on birinci eyalet oldu. 78 milyondan fazla Amerikalı, telefonlarında dijital kimlik ile ABD içinde uçma hakkına sahip.

Avrupa Adalet Divanı, **Apple'ın İrlanda'ya 14,4 milyar dolarlık vergi cezası** ödemesine karar verdi. İrlanda ise Apple'ın vergi borcunu **geri ödemesini istemedi**. AB'deki en düşük kurumlar vergisi oranlarından birine sahip olan İrlanda, Apple'ın Avrupa, Orta Doğu ve Afrika'daki üssü konumunda.

Tayvan merkezli **Delta Electronics**, **Hindistan'daki iş gücünü** ikiye katlamayı hedefliyor.

Boeing, bu hafta içinde olası bir **grevi** önleyerek işçilerle %25 maaş artışı taahhüdüyle anlaştı.

ABD ve **İngiltere** istihbarat liderleri, **tarihlerinde ilk kez** birlikte halka açık bir şekilde göründüler ve Ukrayna'nın Rusya'ya yönelik operasyonlarını ve Gazze'deki savaşı tartıştılar.

Latin Amerika'nın e-ticaret lideri **MercadoLibre**, büyük bir büyüme potansiyeline sahip olduğunu söylüyor.

Slot makinesi üreticisi **Light & Wonder**, 2023 yılında % 10 büyüme ile 2,5 milyar dolar ciro elde ederek güzel ivme yakaladı. Şu anda Monopoly, Willy Wonka ve James Bond gibi popüler temalı slotları ve Huff N' Puff serisi ile sektörde en hızlı büyüyen şirket konumunda.

Takaya Awata, küçük bir Japon restoranını fast food devi haline getirerek **Toridoll Holdings'i** kurdu. Şirket, 21 marka altında 28 ülke ve bölgede neredeyse 2.000 fast food restoranına sahip. Toridoll'un amiral gemisi, Japonya'nın hem gelir hem de mağaza sayısı bakımından en büyük udon noodle zinciri olan **Marugame Seimen**. Awata, önümüzdeki on yıl içinde şirketin gelirini **7 milyar dolara** çıkarmayı

hedefliyor. Buarada küresel fast food endüstrisi 1 trilyon doların üzerinde büyüme oranıyla gıda hizmeti pazarında en hızlı ivme kaydeden sektör oldu.

UPS, Almanya merkezli sağlık lojistik firması **Frigo-Trans**'ı satın almayı planlıyor.

Volkswagen, 2029 yılına kadar işçileri işten çıkarmaya karşı koruyan **anlaşmayı sonlandırdı**, bir hafta önce Almanya'daki fabrikaları kapatmayı değerlendirdiğini açıklamıştı.

Bulut bilişim şirketi **Oracle** kurucusu **Larry Ellison** 191 milyar dolarlık servetiyle Mark Zuckerberg ve Avrupa'nın en zengin adamı Bernard Arnault'u geride bıraktı. **TikTok**'un sahibi ByteDance'in kurucu ortağı **Zhang Yiming**, 45,6 milyar dolarlık servetiyle Çin'in en zengin adamı oldu.

Tron ve **Tether, blockchain** istihbarat firması **TRM Labs** ile kripto para suçlarını engellemeye yönelik stratejik bir ittifak oluşturdu.

Samsung Electronics, bazı bölümlerinde **%30'a** varan küresel işten çıkarmalar planlıyor.

Amazon, Birleşik Krallık'taki veri merkezlerine **10 milyar dolar** yatırım yapacak.

ABD yetkilileri, yapay zeka çalışmalarını güçlendirme konusunda **üst düzey teknoloji yöneticileri**yle bir araya gelecek.

Stellantis, düşük talep nedeniyle **elektrikli Fiat 500** üretimini durdurdu.

Mastercard, siber güvenlik şirketi **Recorded Future**'ı **2,65 milyar dolara** satın alacak.

Evergrande Başkanı Hui, Shenzhen'de özel bir **gözetim** merkezinde tutuluyor.

ABD:

Kamala Harris ve **Donald Trump**, ulusal bir ankete göre, başa baş bir yarışla kampanyanın son aşamasına giriyor. Anket, Trump'ın Harris'e karşı **%48'e %47** önde olduğunu ortaya koydu.

Başkanlık seçimleri için 5 Kasım'da sandık başına gidecek olan ABD'de, Donald Trump ve Kamala Harris, ilk canlı yayım düellosunda karşı karşıya geldi. İki siyasetçi göçmenlik, kürtaj hakkı, İsrail ve Rusya-Ukrayna savaşı üzerinden kendi politikalarını açıkladı, birbirlerine sert eleştiriler yöneltti. Harris, genellikle net ve anlaşılır mesajlar iletmeyi başardı, Trump sık sık eleştirilere yanıt verdi, ancak çoğu zaman yanlış bilgi vererek, kişisel saldırılarda bulundu. Sert atışmaların olduğu tartışmada, dinamikleri kökten değiştirebilecek bir "nakavt" olmadı ve Kasım ayında yapılacak seçimlerin son derece çekişmeli geçeceği öngörülüyor.

GÜNEY AMERİKA:

Venezuela'nın tartışmalı başkanlık seçimlerinde **galip** olarak görülen muhalefet adayı **Edmundo González İspanya**'ya kaçtı. Geçen hafta, mahkeme González hakkında komplo kurma, iktidarı gasp

etme ve sabotaj gibi suçlamalarla **tutuklama emri** çıkardı. Başkan Nicolás **Maduro**, seçimleri kazandığını ilan ettiği ve bu ilanı protesto eden göstericilere yönelik tavrı nedeniyle uluslararası çapta büyük tepki çekti.

G-20 Tarım Bakanları zirvesi **Brezilya**'da gerçekleşti. **Güney Afrika**, 2025'te grubun başkanlığını devralmaya hazırlanıyor.

AVRUPA:

Almanya, reddedilen sığınmacılar tarafından gerçekleştirilen iki bıçaklama olayı ve aşırı sağa olan desteğin artmasının ardından sınır kontrollerini sıkılaştırıyor.

Hintli holding **Tata**, **İngiltere**'nin **en büyük çelik fabrikasını** çevre dostu hale getirmek için yaklaşık **1.6 milyar dolar** yatırım yapmayı planlıyor.

ASYA-PASİFİK:

Modi Hindistan'ı **Yeni Tayvan** yapmak istiyor. Hindistan ve Singapur kısa süre önce yarı iletkenler konusunda işbirliği yapmak için bir anlaşma imzaladı. Singapur, Hindistan'a çip tasarımı, üretimi, montajı ve test edilmesi gibi kritik alanlarda destek sağlayacak. Anlaşma, Singapurlu teknoloji şirketlerinin Hindistan'a yatırım yapması için bir fırsat yaratmayı amaçlıyor. Singapur, dünya yarı iletken üretiminin %10'unu ve yarı iletken üretim ekipmanı üretiminin yaklaşık %20'sini karşılıyor. birçok büyük yarı iletken şirketine ev sahipliği yapıyor. Aynı zamanda **Tata-PSMC yarı iletken fabrikası** projesi 11 milyar ABD dolarlık yatırımı kapsıyor. **Tata-PSMC** yarı iletken fabrikası, ülkenin ilk büyük ölçekli yarı iletken üretim tesisi olacak olan proje.

ABD Çalışma Bakanlığı, **Endonezya**'nın **nikelini** ürünün üretim sürecinde işçilerin zorla çalıştırılmasıyla (insan hakları ihlallerine maruz kalması) üretilmiş ürünler listesine aldı. Bu durum, Endonezya'nın hem Batılı hem de Çinli firmalar için önemli batarya malzemeleri tedarikçisi olma hedefi için potansiyel bir büyük engel teşkil ediyor.

Avustralya'da hükümet, **çocukların sosyal medyayı** kullanabilmesi için **asgari yaş** belirlemeyi planlıyor.

Japonya ve Avustralya, **Çin**'in büyüyen askeri gücüne karşı koymak amacıyla **uzun menzilli füzeler** geliştirmek için birlikte çalışmaya karar verdiler.

ORTA DOĞU:

ABD ve **Avrupalı** üst düzey yetkililer, **İran**'ın **Rusya**'ya kısa menzilli füzeler gönderdiğini açıkladı, yaptırımlar uygulayacağını duyurdu.

İran Cumhurbaşkanı **Masoud Pezeshkian**, göreve geldiği ilk yurt dışı ziyareti olarak **Irak**'ı ziyaret etti ve ilişkileri güçlendirmek istediğini gösterdi.

AFRİKA:

Joe **Biden**, **Etiyopya** ve **Eritre**'ye yönelik **yaptırımları** uzattı. **Güney Sudan** hükümet yetkililerine yönelik **vize kısıtlamaları** da getirildi.

UKRAYNA-RUSYA SAVAŞI:

Biden, **Ukrayna**'ya uzun menzilli silahlarla **Rusya**'yı **vurma izni** verebilir. Biden'ın ABD tarafından sağlanan silahların kullanılmaması şartıyla onay vermeye yakın görüldüğü belirtiliyor. Biden'ın, Washington DC'de İngiltere'nin yeni başbakanı Keir Starmer ile yapacağı görüşmede konuyu ele alması bekleniyor.

Rusya, Doğu Ukrayna'da bir kasabanın tam kontrolünü ele geçirdi. Moskova güçleri, stratejik öneme sahip Pokrovsk şehrine ilerlemeye çalışarak Ukrayna'nın savunma hatlarını delmeye çalışıyor. Ukrayna, Moskova bölgesine bugüne kadarki en büyük insansız hava aracı saldırısını düzenleyerek düzinelerce evin yıkılmasına ve Moskova çevresindeki havaalanlarından yaklaşık 50 uçağın yön değiştirmesine neden oldu.